

A Nagybaráti (Bolhási) víztározó és a Szentlászló-pusztai halastavak madárvilága 1982 és 2019 között

KASZA FERENC

független kutató¹
6753 Szeged, Déva u. 10.

KASZA F.: *Avian faunistic data on the Nagybarát (Bolhás) Reservoir and the Szentlászló-pusztai Fish Ponds between 1982 and 2019.*

Abstract: Between 1982 and 2019, the author conducted bird watching alone or with others on 142 occasions at the Nagybaráti (Bolhási) reservoir and the Szentlászló-pusztai fish ponds (Somogy County, SW Hungary). A total of 177 species were observed, 82 of which were breeding.

Keywords: longtime monitoring, bird fauna, Somogy County, Hungary

Bevezetés

1982 tavaszára készült el a nagybaráti víztározó egy völgyzáró gát megépítésével, annak déli végében. Ennek területe 97 hektár lett. Előtte itt halastavak voltak. Ezekből hármat egybenyitottak, és kivágták előtte az időközben benőtt égerfákat. A tározót a Somogyszobról idetelődő Somogyszobirinya, a Hegyalja- és a Kispince-árok, valamint a Kaszói erdőből eredő Taranyi-Rinya táplálja.

A gáttól délre vannak a korábbi Szentlászló-pusztai halastavak. Ezekből 2 ivadéknevelő, 3 teletető és 3 halastó maradt. Ez utóbbi hármat pár évvel később vették művelésbe. A főbb biotópok a víztározó és az északi végében nőtt nádas, az égeres patakpartok, mellette a művelt szántók és a homoki gyepek. Ez utóbbiakat fokozatosan betelepítették kocsányos tölgygel és égerrel. A réten vannak még vizes élőhelyek, rekettyefűz bokrokkal. (1–3. ábra)

Ezen a területen került sor a madármegfigyelésekre, ahova általában egyedül mentem.² Időnként elkísért Ferenc és Péter fiam, Hóka Sándor, Hóka Szilveszter, Berta Antal és Berta Mónika, valamint Puskás Lajos és Puskás János.

Eredmények és megvitatás

1982 és 2019 között 142 alkalommal végeztem egyedül vagy másokkal megfigyelést. Hóka Sándor hétszer volt egyedül madármegfigyelésen. A kezdeti években gyalog jártam körbe a területet, később kerékpárral. A megfigyelésekről a helyszínen feljegyzéseket, otthon pedig naplót vezettem. Ez utóbbiból kartonrendszer készült fajonként. Összesen 177 fajt figyeltem meg, ebből 82 költött.

A fajok listája

Bütykös hattyú (*Cygnus olor*) 1992 óta fészkel a nádas szélén. 2004. július 5-én 7 fiókát vezetett egy pár.

A vetési lúd (*Anser fabalis*) az őszi és a téli hónapokban kisebb csapatokban, 1999. február 6-án 189 repült át. 1999. február 6-án 2 példány le is szállt.

Nyári lúd (*Anser anser*) néha leszállt egy-egy példány a téli időszakban.

Nagy liliket (*Anser albifrons*) csak egyszer, 1999. február 6-án láttunk átrepülni, egy 73-as csapatot. Kivéve 1995. március 25-ét, amikor 7 példány úszkált a tározón. Egyéb-ként csak 16 és 18 repült át.

Fütyülő réce (*Anas penelope*) ezt a fajt általában tavasszal lehetett látni kis számban. A legnagyobb példányszámú csapat 1997. március 29-én volt, 11 hím, és 10 tojó. Ősszel csak 1999. október 26-án láttam 1 tojót.

Kendermagos réce (*Anas strepera*) kétszer fordult elő február és március hónapban, 1, illetve 3 példány.

Csörgőréce (*Anas crecca*) 1982-ben és 1983-ban a tavaszi hónapokban sokáig lehetett látni párban, ekkor költött is. Ezt követően a tavaszi és őszi hónapokban fordult elő néha 200-at is meghaladó példány.

Tőkés réce (*Platyrhynchos*) 15-20 pár költ. Az őszi és a téli gyülekezésről néha több száz, illetve ezres csapatokban is összegyűlnek. 2000. október 26-án 1700, 2001. február 10-én 3600, 2000. november 2-án 3300 volt itt.)

Bőjtő réce (*Anas querquedula*) 3–10 pár költ. Általában a tavaszi és a kora nyári hónapokban látható.

Kanalas réce (*Anas clypeata*) Csak a tavaszi vonuláson láttam néhányszor.

Barátréce (*Aythya ferina*) Csak néhány egyed fordult elő tavasszal, kivéve 1992. augusztus 13-át, amikor 5 volt itt, és 1997. április 12-ét, amikor 8 hím úszkált a tavon.

Cigányréce (*Aythya nyroca*) A második leggyakrabban előforduló költőfaj. 1994. június 18-án 6 adult és 27 fiatal példány volt látható. Más években is gyakran láttam cigányréce fiókákat.

Kontyos réce (*Aythya fuligula*) Általában nyáron, de egy-egy alkalommal tavasszal is előfordult egy-egy kóborló példány.

Kercerécét (*Clangula*) csupán egyszer 1984. április 2-án figyeltem meg a tavon.

¹ A Szegedi Ítéltábla nyugalmazott elnökhelyettese.

² A madármegfigyelések mellett néhány botanikai megfigyelést is tettem. A védett orchideák közül 1996. május 11-én 1 *Vitexmosbort* (*Orchis militaris*), 1992 és 1993 májusában *hússzínű ujjaskosbor* (*Dactylorhiza incarnata*) telepet, az újonnan telepített égeresben pedig *agárkosbor* (*Orchis morio*) telepet találtam. 2013 szeptemberében Ötvöskőny-Álsóhegyen, hegyi réten *őszi füzértkeres* (*Spiranthes spiralis*) telepet találtam. (A Somogyszob és Kaszói határában megfigyelt madárfajok és orchideák felsorolása a Somogyszob története II. (2024) című munkában található.)

1. ábra. A Szentlászló-pusztai halastavak

2. ábra. Nagy kócsag, szürke gém, rétisas a táplálkozása a Bolhási víztározón

Nagy bukót (*Mergus merganser*) kétszer is láttam a tavaszi vonulási időszakban. 1987. április 7-én 1 pár, 1998. március 5-én 1 hím úszkált a tavon.

Fogoly (*Perdix perdix*) 1983-ban 2 fiatallal láttam 1 öreget, 1995-ben pedig fészkelési időszakban volt itt 1 pár.

Fürj (*Coturnix coturnix*) több évben is szólt egy vagy több fürjkakas.

Fácán (*Phasianus colchicus*) Gyakori fészkelő, tojásos fészket is találtam 1987. május 2-án.

Kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*) Fészkelő faj. Tavasztól őszig gyakran megfigyelhető. 1995. július 24-én 21 fiókát vezetett 15 adult. 2005. november 1-jén még volt itt 1 példány.

Búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*) Tavasszal látható a legtöbb. 1991. április 3-án 22 példány 1999. március 27-én 32 példány, 1981. július 23-án 57 adultot láttam. 2004. április 5-én fészkepítés előtti nászviselkedést mutattak. 2018. május 20-án a fészken kotlott. Néhány pár fészkel évente.

Feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*) 1996. április 9-én volt itt 1 átvonuló.

Kárókatona (*Phalacrocorax carbo*) A Kis-Balatonon költő kárókatonák gyakran megjelennek kisebb-nagyobb csapatokban táplálkozni. Ezért karbidágyúkkal védekeznek ellenük elég hatékonyan.

Kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*) Két alkalommal láttam 1995. július 11-én 1 immatur, 2009. szeptember 4-én 6 adult volt a tavon.

Törpegém (*Ixobrychus minutus*) Az egyetlen fészkelő gémféle. Egy-két pár fészkel, bár 1999. július 9-én 5 hímét láttam.

Bakcsó (*Nycticorax nycticorax*) Nem fészkel, csak táplálkozni jár néhány példány. 2014. június 5-én 30-at figyeltem meg.

Üstökös gém (*Ardeola ralloides*) Egyetlen egyszer 1995. május 12-én volt itt 1 példány.

Kis kócsag (*Egretta garzetta*) 9 alkalommal láttam egy-két kis kócsagot április és szeptember között, de leginkább a nyári hónapokban.

Nagy kócsag (*Egretta alba*) Idejárnak táplálkozni, a lehalászáskor ősszel 100-at is meghaladó csoportokban. (1994. október 28-án 125, 2013. október 22-én 154) A bőséges táplálék ilyenkor megtéveszti őket és megpróbálnak áttelelni. 1987. január közepén ezért 10 elpusztult. (4. ábra)

Szürke gém (*Ardea cinerea*) Táplálkozni járnak ide kisebb-nagyobb csapatai szinte az év minden hónapjában. 1996. október 6-án 111 gyűlt össze a lehalászáskor. (5. ábra)

Vörös gém (*Ardea purpurea*) Általában április és szeptember között láttam egy-két példányt 9 alkalommal.

Fekete gólya (*Ciconia nigra*) A környező erdőben költő 1 pár járt ide rendszeresen táplálkozni. 2002. július 5-én 5 példány szedegetett egy sekély vizű tóból. (6. ábra)

Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) A Bolháson fészkelő gólyák jártak ide néha táplálékért.

3. ábra. A Bolhási víztározó a téli időszakban

4. ábra. Nagy kócsag

5. ábra. Szürke gém

6. ábra. Fekete gólya

Kanalasgém (*Platalea leucorodia*) 1989. július 11-én 2, 1995. július 11-én 5, 1991. október 6-án és 7-én 6 immatur, 2000. május 26-án 3 példány volt a tavon. 2004. április 5-én pedig 2 átrepült.

Darázsölyv (*Pernis apivorus*) 1989 és 2003 között 6 alkalommal júliusban, 1990-ben szeptemberben láttam egy-egy példányt. Az 1991-es megfigyelésnél 1 fiatal is volt az adulttal.

Barna kánya (*Milvus migrans*) Szinte minden évben megfigyeltem egy-két példányt, ahogy a víz fölött keresgél.

Rétisas (*Haliaeetus albicilla*) 1 pár rétisas állandó táplálkozó területe van itt. Lehalászáskor 1994. október 31-én

2 adultus és 4 immatur, 2005. október 30-án 6 adult és 11 immatur, november 1-jén 9 adult és 6 immatur ette az elpusztult halakat. (7. ábra)

Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) Egy pár fészkel a nádasban. 2006. április 17-én és 2012. május 3-án fészke anyaggal repülő tojót, illetve hímét láttam.

Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*) 1989-től 2001-ig rendszeresen láttam áttelelő hímeket és tojókat október és április között.

Hamvas rétihéja (*Circus pygargus*) 1983. április 6-án és 2006. május 2-án lehetett látni 1–1 vonuló hímét.

Héja (*Accipiter gentilis*) 1983 és 1997 között 13 alkalommal láttam vadászó héját.

Karvaly (*Accipiter nisus*) Összesen 11-szer láttam, főleg az őszi és téli hónapokban. Ilyenkor énekesmadarakra vadászott.

Egerészölyv (*Buteo buteo*) Rendszeres fészkelő. Általában égerfán volt a fészek.

Gatyás ölyv (*Buteo lagopus*) Csupán egyszer láttam 2005. október 30-án átrepülni.

7. ábra. Rétisas

Békászó sas (*Aquila pomarina*) 1982. május 15-én 1 példány repült át a tó fölött.

Halászsas (*Pandion haliaetus*) 1982. július 9-én kettő halászott. 2004. április 5-én 1 példány volt itt.

Vörös vércse (*Falco tinnunculus*) Viszonylag ritkán láttam áprilisban és májusban. 2005. október 30-án 1 példány szitált a füves rész fölött.

Kis sólyom (*Falco columbarius*) Októberben és novemberben háromszor, áprilisban egyszer láttam vadászni.

Kabasólyom (*Falco subbuteo*) Július-augusztusban ötször, májusban egyszer figyeltem meg.

Guvat (*Rallus aquaticus*) Fészkelő faj, 2001. július 27-én 1 fiatalt etető öreget találtam. Kora tavasztól decemberig lehetett hallani a nádból.

Pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*) Októberben háromszor, decemberben egyszer láttam, igaz ekkor hármat.

Vízityúk (*Gallinula chloropus*) Gyakran láttam fészkelni. 1991. július 8-án 15, 1995. július 11-én 33, 1997. július 9-én 19 fiatalt vezettek az öregek. (8. ábra)

8. ábra. Vízityúk

Szárcsa (*Fulica atra*) Gyakori fészkelő. 1995. július 24-én 31, 1997. július 11-én 20 fiatal úszott az öregek után. 1996. október 7-én 258 felnőtt példányt láttam.

Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*) 1996. június 7-én Puskás Lajossal és Jánossal 2 tojót láttunk az egyik lecsapolt halastavon.

Székcicsér (*Glareola pratincola*) Ugyanezen lecsapolt tó szélén üldögélt 1996. április 7-én 1 példány. Ezt is hárman figyeltük meg.

Ezüstlile (*Pluvialis squatarola*) 1996. október 9-én, 2005. október 30-án és 31-én 1–1 példány táplálkozott.

Kis lile (*Charadrius dubius*) fészkel 1995-ben. Júliusban 3 fiókat vezettek. Egyébként több évben is lehetett látni.

Parti lile (*Charadrius hiaticula*) 1991. október 15-én 6, 1996. október 7-én 2 példányt figyeltem meg.

Bibic (*Vanellus vanellus*) Néhány pár fészkel. Októberben 70–100 példány is gyülekezik.

Fenyérfutó (*Calidris alba*) 1996. október 7-én 1 átvonuló fenyérfutó volt itt.

Apró partfutó (*Calidris minuta*) 1991. október 15-én 2, október 7-én 3, október 9-én 12 partfutó szedegetett a pocsolyákban.

Havasi partfutó (*Calidris alpina*) 1991. október 15-én 23, 1996. október 7-én és 9-én 6–6, 2007. október 19-én 17 példányt számoltam meg.

Sarlós partfutó (*Calidris ferruginea*) 1982. április 9-én 4, július 21-én 30, 1991. október 15-én 7, 1995. július 24-én 5, 28-án 2, augusztus 25-én 3 példány táplálkozott.

Pajzsos cankó (*Philomachus pugnax*) Főleg 1982-ben volt itt többször és nagy csapatokban, pl. 45, később ritkábban és kis csapatokban láttam.

Sárszalonna (*Gallinago gallinago*) Szinte minden évben előfordul vonulási időszakban. A legmagasabb példányszám 1982. április 10-én 9 volt.

Nagy goda (*Limosa limosa*) Kétszer láttam, 1983. április 4-én 6-ot, 1995. július 24-én egyet.

Kis póling (*Numenius phaeopus*) 1982. április 9-én 1 volt itt.

Nagy póling (*Numenius arguata*) 2005. október 30-án 1 példányt láttam.

Füstös cankó (*Tringa erithropus*) Általában áprilisban és októberben lehetett látni átvonuló cankókat 1–10 példányban.

Pirosalábú cankó (*Tringa totanus*) Áprilisban és júliusban volt itt 1–4 példány.

Tavi cankó (*Tringa stagnatilis*) 1982. április 10-én 1 példányt láttam.

Szürke cankó (*Tringa nebularia*) Március-áprilisban, augusztusban és októberben voltak itt 1–4 példányban.

Erdei cankó (*Tringa ochropus*) Március-áprilisban és júliustól-decemberig lehet látni 1–6-os csapatokban.

Réti cankó (*Tringa glareola*) 29-ig terjedő csapatokban áprilisban és júliusban láttam őket.

Billegető cankó (*Actitis hypoleucos*) Általában egyesével vannak jelen, de láttam 11-et is. Január és november kivételével minden hónapban előfordul.

Kis sirály (*Larus minutus*) 1982. május 14-én 2-t, 1992. augusztus 13-án és 1995. július 28-án 1-et láttam.

Dankasirály (*Larus ridibundus*) Az év minden hónapjában lehet látni jégmentes időszakban kisebb-nagyobb táplálkozó csapatait. Az őszi lehalászásakor több százan vannak itt. 1984. november 3-án 356, 1989. november 4-én 145, 1995. november 15-én 149, 1992. október 3-án 300, 1995. október 26-án 700, 28-án 250, 1996. október 6-án 200, 1999. október 27-én 340.

Sárgalábú sirály (*Larus cachinnus*) 6 alkalommal figyeltem meg adult, illetve immatur példányt. A legtöbbet 4-et 1988. október 9-én láttam.

Viharsirály (*Larus canus*) 1982. május 14-én kettő röpködött a tározó fölött.

Kacagó csér (*Gelochelidon nilotica*) 1995. július 11-én a tározón üldögélt 2 az alacsony víz szélén.

Küszvágó csér (*Sterna hirundo*) Április, május és július hónapokban láttam gyakran. Repülő fiatalokat is etetett, de a fészket nem láttam.

Fattyúszerkő (*Chlidonias hybrida*) 1993. május 30-án 4, 1998. július 5-én 15 szerkő tartózkodott itt.

Kormos szerkő (*Chlidonias niger*) 1982-ben április 14. és 16. között 120–140-es átvonuló csapatai voltak itt. 1984-86, 1989, 1994, 1997, 2003-as években júliusban lehetett látni kisebb csapatait. Több évben májusban is jártak ide táplálkozni 1–14 példányszámban.

Fehérszárnyú szerkő (*Chlidonias leucopterus*) 1982-ben április 14. és 16. között volt itt 3–4.

Kék galamb (*Columba oenas*) 1988-ban és 2001-ben az őszi vonuláskor repült át 31, illetve 28. 2004. október 30-án 62, 31-én pedig 4 szállt le a tómederbe.

Vadgerle (*Streptopelia turtur*) 4–5 pár fészkel. 1992. augusztus 7-én bokorban láttam a fészket 2 fiókával. (9. ábra)

9. ábra. Vadgerle

Örvös galamb (*Columba palumbus*) Minden megfigyelés alkalmával lehetett látni és hallani. 4-5 pár fészkel is.

Kakukk (*Cuculus canorus*) Fészkelési időszakban mindig megtalálható. 1991 májusában 9, 1996 májusában 6, 1999 májusában pedig 7 volt a legtöbb.

Erdei fülesbagoly (*Asio otus*) 1983. április 9-én 2 baglyot láttam a fészkek mellett. 1987. április 9-én 1 példányt láttam. 1990. március 15-én, illetve április 12-én 2 adult madár ült a fészkek mellett.

Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*) 1991. május 5-én 2 példány repült föl előttem az égeresben.

Sarlósfecské (*Apus apus*) A Nagyatádon fészkelők vetődnek el időnként a víz fölött táplálkozni. 1982. május 7-én 41 volt itt.

Jégmadár (*Alcedo atthis*) 3 pár fészkel a Taranyi Rinyapatak oldalában, illetve a víztározó partoldalában. Szinte egész évben lehetett látni, ha a víz nem fagyott be.

Gyurgyalg (*Merops apiaster*) A víztározó építésénél a területen nyitottak egy homokbányát. 1989. július 11-én itt találtam 1 fészket. 1990-ben már 3 pár fészkel. 1993–1994-ben szintén 3–3 pár fészkel. 1995-ben csak 1 pár volt itt. 1996-ban 8, 1997-ben 7, 1998-ban 12, 1999-ben 9, 2000-ben csak 2 fészket találtam. 2014-ben még 2 pár készített fészket.

Búbosbanka (*Upupa epops*) 1 pár fészkel 1988-tól 1997-ig, valamint 2012-ben.

Nyaktekercs (*Jynx torquilla*) Általában április és május hónapban láttam 1–2 példányt. 1982-ben és 1995-ben júliusban is megfigyeltem.

Hamvas küllő (*Picus canus*) 2005. október 30-án 1, 2018. április 17-én 2 küllő hangját hallottam.

Zöld küllő (*Picus viridis*) 1987-ben áprilisban 3-at, 1989-ben februárban és áprilisban 1-1-et, míg 1996. októberben szintén 1-et láttam.

Fekete harkály (*Dryocopus martius*) Ritkán tudtam megfigyelni. 1989. november 5-én, 1997. november 16-án, 1999. május 23-án, 2001. február 10-én, 2007. február 15-én, és 2018. május 20-án 1 harkályt láttam.

Nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) Az év minden hónapjában előfordult 1–2 fakopáncs, ezért valószínűleg fészkel.

Kis fakopáncs (*Dendrocopos minor*) Elég gyakran láttam fészkelési időszakban is, így valószínűleg fészkel.

Búbos pacsirta (*Galerida cristata*) Egyedül 1995 júniusában és júliusban láttam 2, illetve 8 pacsirtát fészkelési időszakban. Ezen túlmenően 1994. október 31-én volt 7, illetve 1997. szeptember 21-én 4 példány.

Erdei pacsirta (*Lullula arborea*) 2005. október 30-án 2 példány repült át.

Mezei pacsirta (*Alauda arvensis*) Gyakori fészkelő. 1983. július 4-én fűben találtam 4 fiókás fészket. Általában áprilisban jönnek az első párok, de 1995-ben már február 25-én itt volt 2. Az őszi vonulásban 1996. októberben 33 repült át. 1997. szeptember 21-én 30, 2001. november 2-án 70 szállt le a lecsapolt tómederbe.

Partifecske (*Riparia riparia*) 1988. július 19-én 18, 1993. május 30-án 17, 1994. május 18-án 4, 1995. július 11-én 3 fészket találtam a homokbányában. Egyébként áprilistól júliusig lehetett látni kisebb-nagyobb csapatait.

Füsti fecske (*Hirundo rustica*) Áprilistól szeptemberig járnak kisebb-nagyobb csapatok táplálkozni. Nagyobb példányszámok 1998. április 17. 106, 1997. szeptember 21. 940 példány.

Molnárfecske (*Delichon urbicum*) kevésszer és kisebb számban járnak ide, mint a füsti fecskék. 1984. július 30-án és 1995. július 10-én is 40-es csapat volt a víz fölött.

Parlagi pityer (*Anthus campestris*) Áprilisban kétszer, 1992. július 7-én egyszer volt látható.

Erdei pityer (*Anthus trivialis*) Vonuló csapatait áprilisban, illetve augusztusban lehetett megfigyelni. Fészkelési időszakban is előfordult jó párszor. Tehát kis számban fészkel.

Réti pityer (*Anthus pratensis*) Tavasszal, áprilisban kisebb, ősszel főleg októberben és novemberben nagyobb 79, illetve 140-es csapatban is láttam a tómederben.

Rozsdástorkú pityer (*Anthus cervinus*) egyszer volt itt 1984. április 2-án 2 példány.

Havasi pityer (*Anthus spinoletta*) 1984. április 2-án 40, 1988. április 6-án 12 volt itt.

Sárga billegető (*Motacilla flava*) Általában áprilisban, a tavaszi vonuláskor fordul elő. 1989. július 11-én 3 pár fiókát etetett. 1993-ban és 1995-ben fészkelési időszakban is láttam.

Hegyi billegető (*Motacilla cinerea*) Kétszer októberben, egyszer novemberben láttam.

Barázda billegető (*Motacilla alba*) Gyakori fészkelő, többször találtam a fészket a zsilib lerakott deszkái között. 1982. július 11-én 15 kirepült fiatalot láttam. Vonuláskor kisebb csoportokban is látható.

Ökörszem (*Troglodytes troglodytes*) Általában októbertől március-áprilisig lehetett megfigyelni rendszeresen 1-től 10-ig terjedő példányszámban. Ugyanakkor 5 évben is láttam fészkelési időszakban májustól júliusig, így valószínűleg fészkel.

Erdei szürkebegy (*Prunella modularis*) Március-áprilisban, október-novemberben volt itt 2–4 átvonuló. 2008. december 15-én is láttam 2-t.

Vörösbegy (*Erithacus rubecula*) 1982. augusztus 15-én 3 fiatal példányt láttam. 1985. július 18-án 2 iuvenilt etetett 1 adult. 2000. május 26-án fészekodúban találtam 1 elpusztult fiókát. Amúgy az év minden hónapjában látható 1–10 példány.

Fülemüle (*Luscinia megarhynchos*) Általában tavasszal lehet látni és hallani. 1980-ban, 1990-ben, 1993-ban, 1994-ben, 1995-ben, 1997-ben, 2000-ben, 2013-ban és 2018-ban fészkelési időszakban is láttam.

Házi rozsdafarkú (*Phoenicurus ochruros*) Általában a tavaszi hónapokban fordult elő, de júliusban is láttam többször.

Rozsdás csuk (*Saxicola rubetra*) Többször is láttam fiatalokkal öregeket. 1988, 1989, 1990, 1992, 1995-ben.

Kerti rozsdafarkú (*Phoenicurus phoenicurus*) vonulásban 1992. április 5-én 1, 1995. április 11-én 2 hímét láttam.

Cigánycsuk (*Saxicola torquatus*) Gyakori fészkelő. 6-7 pár is költ.

Hantmadár (*Oenanthe oenanthe*) Vonulásban 1983. április 6-án 2, 1990. április 12-én 5 hím, 1993. április 7-én 1 tojó, 1997. szeptember 21-én 2 példány volt itt. 1996. május 13-án 1 párat láttam, ami felveti a fészkelés lehetőségét.

Feketerigó (*Turdus merula*) Egész évben itt van. Néhány pár fészkel.

Fenyőrigó (*Turdus pilaris*) Ősztől tavaszig voltak itt kisebb-nagyobb csapatai. 1988. február 20. 400, 1999. február 6-án 500.

Énekes rigó (*Turdus philomelos*) Kora tavasztól őszig itt tartózkodik. 3–4 pár fészkel. (10. ábra)

Szőlőrigó (*Turdus iliacus*) Összesen négyszer láttam november, december és április hónapban.

Léprigó (*Turdus viscivorus*) Általában szeptembertől áprilisig láttam 1–2 rigót, illetve egyszer 6-ot. 1995. július 12-én 1, 24-én pedig 2 példányt láttam.

Réti tücsökmadár (*Locustella naevia*) 1989-ben láttam 2 etető példányt (július 8.). Egyébként 1988 és 1992 között, 1995–1997 között, valamint 2002-ben hallottam jellegzetes pírregését vizenyős réteken.

10. ábra. Énekes rigó

Berki tücsökmadár (*Locustella fluviatilis*) 4–5 pár fészkel rendszeresen a láperdőben. 1996. április 12-én 12-t hallottam.

Nádi tücsökmadár (*Locustella luscinioides*) A nádasban rendszeresen hallottam. 1992. augusztus 13-án és 1995. július 11-én fiatalokat etetett. 3–4 pár fészkel.

Foltos nádiposzáta (*Acrocephalus schoenobaenus*) Rendszeresen fészkel 20–40 pár a nádas szegélyében, illetve a nedves réteken. Gyakran láttam etető öregeket.

Cserregő nádiposzáta (*Acrocephalus scirpaceus*) 1995–1999 között, 2000-ben, 2002-ben és 2018-ban hallottam 1–8 példányt.

Énekes nádiposzáta (*Acrocephalus palustris*) A két patak közötti gabonaföldön, valamint a patakpartokon 1982–1983-ban százat meghaladó példányszámban láttam őket. Egyébként kisebb számban voltak, de ekkor etető öregeket is megfigyeltem.

Nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*) Mindig lehetett látni, 4–30 példányt. 1982 júliusában etető öregeket is láttam.

Kerti geze (*Hippolais icterina*) 1983. július 4-én és 12-én építettek fészket égerfára. 1988. május 22-én is volt itt 2 geze.

Barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) A leggyakoribb fészkelő poszáta. 5–10 pár fészkel. 1989. július 11-én vadkomlón találtam a fészket 93 cm magasan, tojásokkal.

Karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*) Az 1990-es és a 2002-es évben volt itt fészkelési időben. 1995. június 3-án 2 pár fiatalokat etetett. Egyébként csak átvonult néhány.

Kis poszáta (*Sylvia curruca*) Csak 1995. és 1997. között volt itt a fészkelési időszakban. Átvonulni is ritkán láttam.

Mezei poszáta (*Sylvia communis*) Általában 3–4 pár fészkel, de 2004-ben és 2012-ben 16-ot, illetve 13-at is megszámoltam július 5-én, illetve május 3-án.

Sisegő fűzike (*Phylloscopus sibilatrix*) Ritka tavaszi és nyárvégi átvonuló, akkor is kis csapatokban.

Csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*) Általában átvonuló, de 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998 és 1999 években, valamint 2016-ban több füzike is itt volt fészkelési időben. 1988. február 7-én már itt volt 3 korai vonuló.

Fitiszfüzike (*Phylloscopus trochilus*) Általában áprilisban vonul át kis számban. 1995–96-ban, 1999-ben és 2018-ban fészkelési időben is láttam.

Sárgafejű királyka (*Regulus regulus*) Ősztől tavaszig lehet látni kisebb-nagyobb csoportokban kóborolni. (2–9 példány)

Szürke légykapó (*Muscicapa striata*) 1–2 pár fészkel egyes években. 1982. május 16-án fészekanyagot vívó, 2003. július 9-én 4 fiatal etető adultot láttam.

Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) 1984. július 30-án 1, 2006. április 17-én és 18-án 4 hím, 2019. május 20-án 2 pár volt itt.

Barkós cinege (*Panurus biarmicus*) 1995. július 11-én 1 öreg és 3 fiatal volt a nádasban. Egyébként októbertől decemberig hallottam 4–23-as csapatainak csilingelő hangját 5 évben 1990-től 2001-ig.

Őzlapó (*Aegithalos caudatus*) Minden évben fészkel néhány pár. Fészküket gyakran találtam. Ősztől kora tavaszig nagy csapatokban táplálkoztak.

Barátcinege (*Parus palustris*) Egész évben itt volt. 1995. április 11-én párzaskor láttam. Az évben és 1996-ban a költési időszakban végig találkoztam vele.

Kék cinege (*Parus caeruleus*) 1–2 pár költött. Egyébként ősztől tavaszig nagy csapatai voltak a nádban (10–40).

Szécincinege (*Parus major*) Állandó madár. 2–3 pár költött évente. A mesterséges fészkekodút ez foglalta el. Télen akár 20-as csapatait lehet látni.

Csuszka (*Sitta europea*) Ritkán láttam az őszi hónapokban. Költési időben 2000. május 26-án 2-t, 2018. július 12-én 1-et figyeltem meg.

Rövidkarmú fakusz (*Certhia brachydactyla*) Egyszer költött, 1998. április 17–18-án a fiókáknak eleséget vívó párt láttam. Egyébként csak néha fordult elő az őszi és a téli hónapokban.

Függőcinege (*Remiz pendulinus*) Gyakran találtam fészket fűzfa és égerfa ágára kötve. Fiókákat is sűrűn láttam kirepülve. 4–5 pár költött.

Sárgarigó (*Oriolus oriolus*) 3–4 pár költött. Elhagyott fészkeit égerfa ágain találtam. Áprilistól szeptemberig tartózkodott itt. 1992. április 13-án 20 példányt láttam vonulásban. (11. ábra)

Tövisszúró gébics (*Lanius collurio*) Kedvező években 15 pár is költött. A bokros füves részek bőséges táplálékot nyújtanak neki. Amúgy április végétől szeptember elejéig tartózkodik itt. Sok fészket találtam, és sok kirepült fiatalot láttam.

Nagy őrgébics (*Lanius excubitor*) Szeptembertől márciusig volt itt egy. Általában vezetékről vagy a bokrok csúcsáról vadászott pocokra.

Szajkó (*Garrulus glandarius*) Egész évben itt van. 1–2 pár költött. Télen több is látható.

11. ábra. Sárgarigó

Szarka (*Pica pica*) 1–2 pár költött általában rekettye bokrokon. 1982. június 11-én 3 fiatalot is láttam kirepülve.

Csóka (*Corvus monedula*) Összesen háromszor láttam 1–2 kóborló példányt.

Vetési varjú (*Corvus frugilegus*) Nem költ. Általában 40–50-es, kivételesen 150–700-as csapatait láttam télen.

Dolmányos varjú (*Corvus cornix*) 2–3 pár költött, fészket égerfákon rakta. Általában 8–10 látható, de 1996 júliusában 62-öt is megszámoltam.

Holló (*Corvus corax*) 13 alkalommal volt 1–4 a tó környékén. 2013. október 22-én lehalászaskor Ferenc fiammal 16-ot láttunk a tómederben táplálkozni.

Seregély (*Sturnus vulgaris*) Néhány 10 pár költött egyes években. A fiókák kirepülése után 200–300-as csapatok is táplálkoznak a fűben. Egyébként februártól novemberig vannak itt.

Házi veréb (*Passer domesticus*) 1995 júniusában 4, júliusában 20 verebet láttam. 1999 és 2004 között április és július között 4-től 10 madár volt itt. Tehát valószínűleg fészkel.

Mezei veréb (*Passer montanus*) A tározó nyugati oldalán földbe vájt katonai bunker földéme alatt 10–15 pár költött.

Erdei pinty (*Fringilla coelebs*) 2–4 pár költött. Téltre a lét számuk 340-re is megemelkedett. (1995. október 28.)

Fenyőpinty (*Fringilla montifringilla*) Változó számban megjelenő téli vendég. 1984-ben, 1986-ban, 1989-ben 8–36 madarat láttam. Az 1990-es években már gyakrabban lehetett megfigyelni. 1998-ban a tározó keleti oldalán futó dűlőút mellett egy több hektáros napraforgótáblát nem arattak le. Itt december 22-én mintegy 10.000, 1999. február 6-án pedig 2000 fenyőpinty táplálkozott.

Csicsörke (*Serinus serinus*) 1 pár volt megfigyelhető 1984-től a tavaszi hónapokban. 2004. július 5-én a halászház melletti hársfán fiókás fészket fedeztem fel. 1995. október 26-án 40 vonuló példányt láttam. (12. ábra)

12. ábra. Csicsörke

Sordély (*Emberiza calandra*) 2001. július 5-én 1 adult eleséget vitt a fiataloknak. Ezen kívül csak 4 évben láttam költési időben 1–3-at.

13. ábra. Citromsármány

Zöldike (*Carduelis chloris*) 2–3 pár költött. 1999. február 6-án a napraforgóföldön 50-es csapat volt.

Tengelic (*Carduelis carduelis*) 1–2 pár költött. A fiókák kirepülése után 130 és 330-as csapatot is láttam 1993. február 5-én, illetve 1995. október 28-án. A napraforgóföldön 1998. december 22-én 1100 is volt.

Csíz (*Carduelis spinus*) Téli vendég. Sokszor kisebb csapatokban, de néha nagyobb számban is volt itt. (40–700)

Kenderike (*Carduelis cannabina*) 2–3 pár költ, sokszor láttam etető öregeket. A napraforgó földön 1998. december 22-én 340, 1999. február 6-án 160 volt.

Süvöltő (*Pyrrhula pyrrhula*) Ritka téli vendég. 1993-tól 1996-ig 6–13, 2005 telén 49 és 40, 2008 decemberében 7 volt itt.

Meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*) 1995. június 17-én 2 fiatal, 2006. július 9-én 4 fiatal láttam öregekkel, tehát fészkel. Egyébként gyakran volt itt a különböző hónapokban kisebb-nagyobb számban. 1998 decemberében a napraforgóföldön 86, 1999. februárban pedig 60 táplálkozott.

Citromsármány (*Emberiza citrinella*) 5–11 pár költött. Egész évben itt tartózkodik. Télre nagyobb csapatokba verődik. A napraforgóföldön 1998 decemberében 130, 1999 februárjában 40 volt. (13. ábra)

Nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*) 3–4 pár költött a nádban. 1988. május 29-én 3 fiatal láttam, 1995. július 10-én 1 tojó vitt eleséget. Télre nagyobb csapatokba verődik.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretnék köszönetet mondani szüleimnek, Sándor öcsémnek, és Hóka Sándor családjának, akik szállást adtak és ellátásomról gondoskodtak. Szalai Ferenc az állami gazdaság kirendeltségvezetője engedélyezte bejutásomat. Vas István, Novák István, Krakker Gyula, Frank József és Kajor Zoltán halászok megfigyeléseimet gyarapították.

Irodalom

HADARICS, T.; ZALAI, T. 2008: Magyarország madarainak névjegyzéke. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület. Budapest, pp. 280.

SOMOGYSZOB története II. (Szerk.: Szántó L.). Somogyszob, 2024.

